

- вузов / А. И. Гаврилов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 239 с.
3. Моделирование социально-экономического развития территорий : науч.-метод. разработка / [С. М. Ромашко, И. З. Саврас, Р. Г. Селивестов, Р. В. Юринец]. – К. : НАДУ, 2013. – 44 с.
4. В. Mirkin (1996) *Mathematical Classification and Clustering*, Dordrecht, Kluwer Academic Publishers.
5. Буреева Н.Н. Многомерный статистический анализ с использованием ППП “STATISTICA”. Учебно-методический материал по программе повышения квалификации «Применение программных средств в научных исследованиях и преподавании математики и механики». Нижний Новгород, 2007, 112 с.
6. Путилов В. А. Системная динамика регионального развития : монография / А. В. Путилов, А. В. Горохов. – Мурманск: НИЦ «Пазори», 2002. – 306 с.
7. Graupe D. *Principles of artificial neural networks* / Daniel Graupe. – Singapore: World Scientific, 2013. – 383 p.
8. Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. 5-е изд., перераб. и доп. — М.: ИНФРА-М, 2007. — 495 с.
9. Graupe D. *Principles of artificial neural networks* / Daniel Graupe. – Singapore: World Scientific, 2013. – 383 p.

Прімерова О.К.
доцент кафедри фінансів НАУКМА
Кісельова Г.А.
студентка 4 р.н., НАУКМА

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ БАНКОМ

Ризик є складовою банківської діяльності. Оцінювання та управління ризиками банківської діяльності – це невід’ємний елемент системи управління банком в цілому. Світова фінансово-економічна криза 2008 року вже виявила значні недоліки в організації такої системи, таким чином спрямувавши банки на створення якісної та дієвої системи оцінювання та управління банківськими ризиками.

Ризик-менеджмент – це система управління ризиками, яка передбачає визначення, вимірювання та контроль ризиків. Теоретично така послідовність дій не є складним процесом, проте на практиці створення ефективної системи ризик-менеджменту є дуже складним завданням.

Безумовно, у 21-му столітті у бізнесу є можливості залучати професійних аудиторів, спеціалістів у сфері ризик-менеджменту та менеджерів з корпоративного регулювання. Кожен з цих спеціалістів має унікальні знання та вміння, які є незамінними для організації. Проте наявності груп спеціалістів недостатньо – проблемою є розподіл ролей та ефективна координація цих груп таким чином, щоб уникнути як «прогалів» у контролі, так і зайвого дублювання функцій. Має бути визначена чітка

відповідальність, щоб кожна група спеціалістів розуміла межі своїх зобов'язань та як їх ролі доповнюють загальну структуру управління ризиками та контролю в організації. Тому доцільно розглянути класичну модель організації ризик-менеджменту – модель трьох ліній оборони («Three lines of defence» model). Дана модель є зручною та ефективною схемою, що використовується організаціями для визначення ролей, меж відповідальності та підзвітності у процесі прийняття рішень та управлінні ризиками. Модель включає три компоненти [1]:

- Операційний менеджмент;
- Ризик-менеджмент та функція забезпечення відповідності (compliance);
- Корпоративний аудит;

Перша лінія оборони – це операційний менеджмент у межах бізнес ліній. Менеджери несуть відповідальність за виявлення, вимірювання та управління всіма ризиками у межах своєї бізнес-лінії. Бізнес-лінії передусім відповідальні за управління ризиками на щоденній основі. Менеджери готують звіти щодо результатів власної діяльності, визначаючи власні ризики та методи їх пом'якшення.

Ці звіти отримує відділ управління ризиками, що представляє другу лінію оборони. Головна функція даного відділу полягає в тому, що допомогти побудувати та/або контролювати першу лінію оборони. Інші функції цієї лінії оборони можуть різнитися у різних організаціях, проте типовими її функціями є:

- Створення ефективної системи управління ризиками, допомога та контроль операційного менеджменту щодо імплементації цієї системи; допомога у визначенні цільових показників ризику та у створенні ефективної звітності, яка б відображала адекватну та значущу інформацію;
- Функція забезпечення відповідності, мета якої визначати специфічні ризики, наприклад, невідповідність правилам, законам;
- Контролююча функція, що передбачає моніторинг фінансових ризиків та проблеми фінансової звітності;

Третя лінія оборони – це система внутрішнього аудиту, яка надає абсолютну впевненість у ефективності управління, ризик-менеджменту та внутрішнього контролю, що включає також способи, якими перша та друга лінія досягають своїх цілей. Така впевненість базується на найвищому рівні незалежності та об'єктивності внутрішнього аудиту в межах організації. Внутрішній аудит звітує перед керівним органом про:

- Ефективність операційної діяльності, управління активами, надійність та чесність процесу звітності, відповідність законам, правилам, політиці організації, процедурам та контрактам;
- Всі елементи ризик-менеджменту (виявлення, вимірювання та управління ризиками) та систем внутрішнього контролю;
- Організацію загалом, підрозділи, функції, такі як продажі, безпека,

робота з клієнтами, тощо.

У банківській сфері дана модель є основоположною. У кожному банку представлені всі три лінії оборони. Перша лінія – це операційний менеджмент у межах бізнес-ліній, таких як корпоративні фінанси, торгівля, роздрібний банкінг, комерційні операції, платежі, обслуговування агентств, управління активами, брокерська діяльність. Друга лінія у банках представлена підрозділом управління ризиками та Комітетом з управління активами та пасивами. Третя лінія існує у вигляді служби внутрішнього аудиту.

Список використаних джерел:

1. ПА position paper: the three lines of defense in effective risk management and control, January 2013. – 10 p.
2. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків». Постанова правління НБУ від 15.03.2004 № 104 // Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36986> – Назва з екрана.

Притуленко А.В.
студентка 3 р.н., НаУКМА

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Для досягнення позитивного впливу державного боргу на розвиток економіки необхідно проводити зважене управління його обсягами, структурою та динамікою.

У світі ще досі не розроблена вичерпна теорія управління державним боргом та наразі існує декілька підходів та думок. В цілому:

- управління державним боргом має зводитися до мінімізації витрат на його обслуговування;
- потрібно забезпечувати оптимізацію рівня боргу та його структури, щоб це не відображалось негативно на темпах економічного зростання і платіжному балансі у довгостроковій перспективі;
- управління має зводитися до мінімізації впливу фінансування державного боргу на стан фінансового ринку;
- управління державним боргом має сприяти уникненню політичної та економічної залежності від іноземних кредиторів [1].

Бюджетним кодексом України встановлено, що величина основної суми державного боргу не повинна перевищувати 60% фактичного річного обсягу ВВП [2].

Основними методами управління державним боргом є рефінансування, конверсія, консолідація, уніфікація позик, обмін облігацій за регресивним співвідношенням, відстрочення погашення, реструктуризація та анулювання боргу.

17 вересня 2015 року Верховною Радою України було прийнято пакет